

О. ХЕНРИ

КАК БУРИЯТА СТАНА ЧОВЕК

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1977

chitanka.info

Кейтсби Бурията пак го бяха прихванали. Беше го налегнала скука. Този спасителен бряг, Земята — особено онази част от нея, известна под името Куиксенд, не представляваше за него нищо повече от сбирило на миазми. Обзет от униние, философът дири успокоение в разговор със себе си; моята благоверна намира утеха в сълзите; мекушавият жител на Източните щати ще нахока жена си заради сметката при шапкарката. Но такива отдушници не бяха достатъчни за обитателите на Куиксенд. А Бурията по-специално имаше навика да изразява досадата си съвсем своеобразно.

Още от вечерта той даваше признаци за приближаващата буря. Ритна кучето си пред входа на хотел „Оксидентал“, без да му се извини. В разговор все той прав, а другите криви. Докато се шляеше насам-натам, току късаше клонки от мескит и дъвчеше ожесточено листата. Това винаги се оказваше злоещо знамение. Друг обезпокоителен симптом за тези, които познаваха различните етапи на неговата депресия, бяха все по-голямата му учтивост и стремежът да се изразява литературно. Резкият му, груб глас придобиваше гърлена мекост. Обноските му ставаха опасно любезни. След това усмивката му се изкривяваше, левият край на устата отиваше нагоре и Куиксенд се приготвяше за най-лошото.

В тази фаза Бурията обикновено започваше да пие. А към полунощ си тръгваше към къщи и поздравяваше срещнатите с пресилена, но незлобива учтивост. Но мрачното му настроение все още не беше опасно. Той сядаше на прозореца на квартирата си над бръснарницата на Силвестър и до съмване пееше фалшиво жални балади, изтезвайки китарата, с която дрънкаше за акомпанимент. Повеликодушен от Нерон, по този начин той даваше музикално предупреждение за предстоящите граждански размирици, които Куиксенд трябваше да преживее.

Иначе Кейтсби Бурията беше кротък и благ човек — кротък до леност и благ до обезличаване. В най-добрия случай това бе един безделник и досадник; в най-лошия — Ужаса на Куиксенд. Занимаваше се, колкото за очи, с нещо по линията на недвижимите имоти; развеждаше с кабриолет подмамани граждани от Източните щати да оглеждат парцели за строеж и ферми. Беше роден в един от щатите около Мексиканския залив — върлинестата му фигура, бързият говор и някои изрази издаваха от кой край е.

Но нагодил се веднъж към Запада, този ленивец от памучните ниви и сумаковите^[1] хълмове на Юга, който по цял ден рендосваше скамейките, празнодумствуваше и все гледаше да е на сянка, се прослави като злосторник, и то между хора, които цял живот залягаха над изкуството да бъдат свирепи.

В девет на другата сутрин Бурията беше вече зареден. Вдъхновен от собствените си варварски мелодии и от съдържанието на каната си, той беше готов да пожъне нови лаври от нерешителния Куиксенд. Препасан през кръста и през гърдите с патрондаши, накичен богато с револвери и здравата натряскан, той се изтърси на главната улица на Куиксенд. Прекалено благороден, за да изненада и завладее градчето с безшумно внезапно нападение, той се спря на първия ъгъл и издигна свет лозунг — онзи страшен, кънтящ рев, спечелил му прозвището, което бе заменило кръщелното му име. Почти непосредствено след този гърмел се разнесоха три изстрела от колта му — все едно, че поставяше оръдията на лафетите и изпробваше мерника им. Едно жълто куче, лична собственост на полковник Суейзи, който държеше хотел „Оксидентал“, вирна крака в праха и излая за последен път. Някакъв мексиканец, който пресичаше улицата пред бакалницата „Синият фронт“ с шише газ в ръка, хукна изведнъж със завидна скорост, като продължаваше да стиска гърлото на пръснатото шише. Новото златно петле-ветропоказател на двуетажната къща в лимонено и синьо на съдията Райли затрепери, гътна се и увисна на косъм, оставено на произвола на разпътните ветрове.

Артилерията беше в порядък. Ръката на Бурията — сигурна. Обзе го висшият, спокоен възторг от познатата битка, макар и малко помрачен от разочарованието на един Александър, който вижда, че неговите завоевания се ограничават само до малкия свят на Куиксенд.

Бурията напредваше по улицата и стреляше наляво и надясно. Стъкло се сипеше като градушка, бягаха кучета, подхвъркаха и писукаха пилци, пискливи женски гласове викаха уплашено децата. Стакатото на пищовите на Ужаса току насичаше тази олелия, а от време на време я заглушаваше онзи рев, така добре познат на Куиксенд. Когато Бурията изпаднаше в подобно мрачно настроение, в Куиксенд се обявяваше неприсъствен ден. Още преди той да се ПОЯЕН, по цялата главна улица се спускаха капациите и се затваряха вратите. Животът замираще за известно време. Само Бурията имаше

право да се движи и докато той вървеше и търсеше някой да излезе насреща му и поне малка възможност да се позабавлява, обземаше го все по-голяма скука.

Но на стотина крачки по-надолу се извършваха усиленни приготовления, за да се задоволи слабостта на господин Кейтсби към размяна на комплименти и духовитости. Предишната вечер много вестоносци бяха побързали да уведомят шерифа Бък Патерсън за предстоящото изригване на Бурията. Търпението на този служител на закона, често пъти поставяно на изпитание, когато той трябваше да затваря очи пред деянията на смутителя на реда, вече се изчерпваше. В Куиксенд се проявяваше известна търпимост към естествените изблици на човешката природа. Щом животът на по-полезните граждани не се разхищаваше безразсъдно и не се рушеше много имущество, хората не държаха на строгото приложение на законите. Но Бурията прехвърляше границата. Неговите буйства бяха толкова чести и толкова невъздържани, че не се вместиха в рамките на едно нормално и оздравително отпускане на душата.

Бък Патерсън седеше и чакаше в малката си дървена канцелария онзи предупредителен рев, който известяваше, че Бурията са го хванали дяволите. Когато очакваният сигнал се чу, шерифът стана и препаса пищовите. Двама негови помощници и трима граждани, доказали ядивните качества на куршума, също станаха, готови да отговарят на оловните закачки на Бурията.

— Трябва да обградим този приятел — каза Бък Патерсън, очертавайки тактическата линия. — Никакви разговори и ПОЯБИ ли се — стреляйте. Прикривайте се добре и гледайте да му видите сметката. Той е негодник. Този път е негов ред да опъне крачолите. Заобикаляме го от всички страни, момчета. Само умната, защото премери ли се Бурията, няма празно.

Облечен със синя трикотажна риза, на която блестеше шерифската значка, Бък Патерсън, висок и мускулест мъж, даваше със сериозен вид указанията си за нападението върху Бурията. Планът му предвиждаше унищожаването на Ужаса на Куиксенд по възможност без загуби за атакуващите.

Без да подозира нищо за наказателната експедиция, Бурията вдигаше разярен пушилка по улицата, стреляйки на всички страни. Но изведнъж разбра, че пред него има преграда. Шерифът и единият от

помощниците му се надигнаха зад дървените амбалажни каси на площада и откриха огън. В същото време останалите от потерята, разделени на две, започнаха да го обстрелват от двете странични улици, до които се бяха добрали чрез внимателна обходна маневра.

Първият залп отнесе петлето на единия от револверите на Бурията, сцепи дясното му ухо и взриви единия от патроните в патрондаша, който го опари здраво при избухването си. Усетил прилив на сили от това неочаквано тоническо средство за душевната му депресия, Бурията изпълни едно фортисимо с горните си регистри и отвърна като ехо на огъня. При неговата стрелба защитниците на закона залегнаха, но с малко закъснение: един куршум прониза ръката на помощник-шерифа непосредствено над лакътя, а бузата на шерифа биде разкъравена от треската, която друг куршум отцепи от дървената каса, служеща му за прикритие.

И ето че Бурията отговори достойно на тактиката на врага. Бързият му поглед веднага се спря на уличката, откъдето се стреляше най-слабо и най-неточно, и той набързо нахълта в нея, изоставяйки незащитената от нищо главна улица. Изключително находчиви, противниковите сили в тази посока — другият помощник-шериф и двамина от храбрите доброволци — изчакаха, скрити зад бирени бурета, докато Бурията отmine убежището им, и после започнаха да го солят в тил. В следния миг на помощ им се притекоха шерифът и другите двама и тогава Бурията разбра, че за да продължи удоволствието от този диспут, той ще трябва да намери начин да намали голямото предимство на противника. Погледът му попадна на една постройка, която даваше известни надежди — стига да успееше да се добере до нея.

Това беше близката железопътна гара — малка, но здрава четвъртита постройка, изградена върху каменна рампа, висока четири стъпки над земята. На всяка стена имаше прозорец. Тя можеше да послужи като укрепление на човек, така зле притиснат от превъзходящия го по брой неприятел.

Бурията спринтира смело към нея, а в това време хората на шерифа пушкаха непрекъснато след него. Той достигна невредим това убежище и когато влезе през вратата, пазачът изхвъркна като катеричка през прозореца.

Патерсън и хората му се спряха да се съвещават, прикрити зад куп греди. В гарата се намираше един безстрашен злосторник, който стреляше превъзходно и имаше предостатъчно боеприпаси. На тридесетина крачки околоръст обсадения се простираше гола земя. Не можеше да има никакво съмнение, че този, който се опита да премине незащитената зона, ще бъде спрян от куршума на Бурията.

Но шерифът беше непоколебим. Той бе решил твърдо, че Кейтсби Бурията няма вече да разбужда ековете на Куиксенд със своя пронизителен вой. И беше го заявил. Като представител на властта и като човек той се чувствуваше задължен да сложи сурдинка на този инструмент, който внасяше неразбория. Лоши звуци издаваше той.

Наблизо се виждаше ръчна платформа за товарене и разтоварване на по-леки товари. Тя стоеше до навес, пълен с чували вълна, оставена за продан от някоя от свиневъдните ферми. На тази платформа шерифът и хората му качиха три тежки чувала с вълна. Приведен ниско, Бък Патерсън се насочи към укреплението на Бурията, като буташе бавно пред себе си платформата с чувалите, която му служеше за прикритие. Останалите, пръснати нашироко, стояха готови да надупчат обсадения, ако той се покаже и направи опит да спре идола на справедливостта, който настъпваше към него. Само веднъж Бурията демонстрира бойната си мощ. Той стреля иззад прозореца и от сигурната крепост на шерифа хвъркнаха няколко валма. Потерята отвърна с няколко изстрела, които изплющяха по рамката на прозореца на укреплението. Нито едната, нито другата страна даде загуби.

Шерифът беше така дълбоко погълнат от управлението на бойния си кораб, че забеляза сутрешния влак едва когато той наближи рампата. Влакът идваше по линията от другата страна на рампата. Той спираше тук само за една минута. Каква чудесна възможност за Бурията! Той трябваше само да излезе от другата врата, да се метне на влака и тогава иди го гони.

Бък заряза прикритието си и с насочен револвер изкачи бегом стъпалата, отвори с един напън на мощното си рамо заключената врата и влезе вътре. Хората му чуха само един изстрел и повече нищо.

Най-после раненият отвори очи. След спусналия се мрак той отново можеше да вижда, да чува, да усеща и мисли. Той се огледа и разбра, че лежи на дървена пейка. Един висок човек със смутено изражение и голяма значка с надпис „Шериф“ стоеше над него. Дребна старица в черно с набръчкано лице и искрящи черни очи придържаше мокра носна кърпа о слепоочието му. Той тъкмо се мъчеше да възприеме това, което виждаше, и да го свърже с последните събития, когато старицата заговори:

— Спокойно, човече, я какъв си здравеняк. Куршумът не те е докоснал дори. Само е хвъркнал покрай главата ти и те е зашеметил за малко. Стават такива неща, знам аз. Сътресение му викат. Ейбъл Уодкинз убиваше катерички по този начин — „шашардисвам ги“, казва.

Ти, дете се вика, си бил шашардисан, господине, но скоро ще се оправиш. Сега си по-добре, нали? Полежи спокойно още малко, пък аз ще ти мокря челото. Ти не ме познаваш, ама то не е и за чудене, откъде ще ме познаваш? Аз ида с тоя влак от Алабама да видя сина си. Голям син имам, а? Боже, боже! Можеш ли да повярваш, че някога е бил бебе. Този е синът ми, господине.

Старицата се извърна, погледна човека, който стоеше прав до нея, и съсипаното ѝ лице просия от горда и мила усмивка. Тя протегна жилестата си, мазолеста ръка и пое в нея ръката на сина си. После се усмихна приветливо на легналия и продължи да топи кърпата в тенекиената мивка на чакалнята и да мокри грижливо слепоочието му. Ней бе присъща добродушната бърливост на старите хора.

— Не съм го виждала от девет години — продължи тя. — Един от племенниците ми, Елкана Прайс, той е кондуктор по железниците, та той ми даде билет да дойда дотук. Мога да остана цяла седмица и да се върна пак със същия билет. Виж ти, моето малко момче станало офицер — шериф на цял град! Това е нещо като полицай, нали? Пък аз да не знам, че бил офицер; ама той не ми е споменал нищо в писмата. Сигурно си е рекъл да не плаши старата си майка, щото тая служба е опасна. Ама не съм аз от тия, дете се плашат. Що да се плаша. Ей на, слизам от влака, а в гарата се гърми и отвътре излиза пушилка, ама аз тръгвам право насам. Изведнъж виждам лицето на сина ми да наднича от прозореца. Познах го веднага. Той ме посрещна на прага и така ме

стисна, че щях да умра. А пък ти, господине, лежеше тук досущ като мъртвец и аз рекох да видим кое-що, да ти помогнем някак.

— Май че вече мога да стана — каза онзи със сътресението. — Вече се чувствавам доста добре.

Той седна някак, все още отпаднал, и се облегна на стената. Беше голям мъж, с грубовати черти и едър кокал. Проницателните му очи като че не се откъсваха от лицето на човека, който стоеше съвсем неподвижен пред него. Но всъщност погледът му често се отместваше от това лице и се спираше на шерифската значка на гърдите на човека.

— Тъй, тъй, ще се справиш — каза старицата и погали ръката му, — само не бива да правиш вече поразии и да караш хората да стрелят по тебе. Синът ми разказа едно-друго за тебе, докато ти лежеше в безсъзнание на пода. Ти не се докачай, че една стара жена със син, голям колкото теб, ти говори за тия неща. И недей гони карез на сина ми, че е стрелял по тебе. Един офицер трябва да варди законите — такава му е службата, — а пък който е хванал кривия път, ще пати, няма как. Ти недей кори сина ми, господине, какво е виновен той? Той винаги си е бил добро момче, още от малък — добро, кротко и възпитано. Послушай думата ми, господине, не прави повече тъй. Стани добър човек, остави пиенето и си живеи мирно и тихо. Варди се от лоши приятели и се труди честно, че да ти е сладък сънят.

Ръката на старицата, с черна ръкавица, докосна нежно гърдите на човека. На старото й, уморено лице се четеше искрена загриженост. Вече към края на дългия си живот, тя седеше тук с избелялата си черна рокля и вехта шапка и обобщаваше жизнения опит на света. А човекът, на когото тя говореше, продължаваше да гледа над главата й, втренчен в нейния мълчалив син.

— А какво ще каже шерифът? — попита той. — Добър ли е според него тези съвет? Я нека шерифът каже прави ли са тези думи.

Високият човек се размърда неспокойно. Той попипа значката на гърдите си, после прегърна старицата и я притегли до себе си. Тя се усмихна с неизменната майчина усмивка, зад която стояха шест десетилетия, и погали с изкривените си пръсти голямата, загоряла ръка на сина си. А той заговори:

— Аз мисля така — каза, гледайки другия право в очите. — Ако съм на ваше място, ще послушам този съвет. Ако съм пропаднал пияница и злосторник, ще се вслушам в тези думи. Ако съм на ваше

място, а вие на мое, ще кажа: „Шерифе, готов съм да се закълна, че ако ми дадете възможност, ще се откажа от безобразията. Ще зарежа и пиенето, и револверите и няма да върша вече дивотии. Ще стана примерен гражданин, ще се хвана на работа и край на всякакви глупости!“ Това ще кажа, ако съм на ваше място, а вие сте шериф.

— Послушай какво ти говори синът ми — каза тихо старицата. — Послушай го, господине. Обещай да се поправиш и той няма да ти стори нищо. Четиридесет и една години са изминали, откак неговото сърце затуптя за първи път до моето, и то винаги е било честно.

Човекът се изправи, поразкърши крайниците си и се изпъна.

— В такъв случай — каза той, — ако вие сте на мое място и кажете това, а аз съм шерифът, ще ви отговоря така: „Вървете си свободен и направете всичко възможно да удържите обещанието си.“

— Божке! — възкликна внезапно разтревожена старицата. — Щях да забравя куфара! Някакъв човек ми го свали от влака, но точно тогава видях сина ми на прозореца и куфарът съвсем ми излезе от главата. В него има осем буркана домашно сладко от дюли, сама съм го правила. Дано не се е случило нещо с бурканите, че ще пукна от яд.

Тя заситни живо и припряно към вратата и когато излезе, Кейтсби Бурията се обърна към Бък Патерсън:

— Просто нямах друг изход, Бък. Видях я през прозореца да идва насам. Тя не е чувала нито дума за моите безобразия. Сърцето ми се сви, като си представих, че може да разбере в какво жалко псе съм се превърнал, преследвано от цялото общество. След моя изстрел ти лежеше на пода като мъртъв. И тогава изведнъж се сетих какво да направя: взех значката ти и я прикачих на гърдите си, а на теб прикачих моята черна слава. Обясних й, че аз съм шерифът, а ти — опасен разбойник. Сега можеш да си вземеш значката, Бък.

С треперещи пръсти Бурията понечи да откачи металния кръг от ризата си.

— Чакай! — спря го Бък Патерсън. — Не бутай значката, Бурия! Да не си посмял да я свалиш, преди майка ти да си замине. Докато тя е тук, ти ще бъдеш шерифът на Куиксенд. Аз ще се поразшетам из града и като обясня тук-таме как стоят нещата, гарантирам ти, че никой няма да издаде нищо пред нея. А ти, твърдоглави разбойнико и песоглавецо, се вслушай добре в съветите, които тя даваше на мен! И аз самият има какво да взема от тях.

— Бък — каза развълнуван Бурията, — ако не я послушам,
можеш да...

— Шшшт! — предупреди го Бък. — Тя се връща.

[1] Сумак (англ.). Смрадлика (бот.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.